

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 291/2014-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. mája 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho predbežne prerokoval sťažnosť O. N., zastúpenej advokátom Mgr. Vladimírom Šárnikom, Národného oslobodenia 25, Bernolákovo, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 34 Cbi 31/2009 v súvislosti s rozhodovaním o návrhu na priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov z 22. júna 2012, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť O. N. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. februára 2014 osobne doručená sťažnosť O. N. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. Vladimírom Šárnikom, Národného oslobodenia 25, Bernolákovo, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 34 Cbi 31/2009 (ďalej aj „napadnuté konanie“) v súvislosti s rozhodovaním o návrhu na priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov z 22. júna 2012.

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že krajský súd uznesením č. k. 34 NcCb 21/2007-Sn-117 z 19. novembra 2007 sťažovateľke (odporní, pozn.) uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odpor proti platobnému rozkazu Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 Rob 133/2007 zo 16. marca 2007 (ďalej len „platobný rozkaz okresného súdu zo 16. marca 2007“) v sume 15 332 €.

Sťažovateľka „3. 12. 2007 požiadala KS BB o oslobodenie od súdneho poplatku po prvý krát a o tejto jej žiadosti bolo zamietavo rozhodnuté podľa pomerov sťažovateľky v čase rozhodovania.

Dňa 22. 06. 2012 sťažovateľka doručila na KS BB novú žiadosť o oslobodenie od súdneho poplatku za odpor proti platobnému rozkazu. Túto žiadosť odôvodnila zmenou majetkových pomerov. Súd bol o tejto žiadosti povinný znovu rozhodnúť, pričom mal skúmať, či sa majetkové pomery sťažovateľky zmenili alebo nie.

KS BB neformálnym prípisom zo dňa 26. 10. 2010 (správne má byť 26. 10. 2012, pozn.) oznámil sťažovateľke, že jej žiadosti nerozhodne z dôvodu predchádzajúceho zamietnutia žiadosti v roku 2008, čo má zakladať prekážku rozhodnutej veci.

OSP predovšetkým neumožňuje vybaviť žiadosť o oslobodenie tak, že o nej súd vôbec nerozhodne. Pri každej podanej žiadosti o oslobodenie musí súd skúmať, či prišlo alebo neprišlo k zmene pomerov na strane účastníka, resp. či pomery, z ktorých vychádzal súd pri predchádzajúcom rozhodnutí boli zistené správne. Výsledkom takéhoto procesného postupu môže byť buď rozhodnutie o priznaní alebo o nepriznaní oslobodenia.

Rozhodnutie o priznaní/nepriznaní oslobodenia od súdneho poplatku má formu uznesenia, doručuje sa žiadateľovi a proti rozhodnutiu má tento účastník právo podať odvolanie, ak súd jeho návrhu v celom rozsahu nevyhovel (ust. § 202 ods. 3 písm. d) OSP a contrario).

Súd teda postupoval vecne aj procesné nesprávne, keď sa úplne odmietol žiadosťou sťažovateľky zaoberať.

Súd pritom paradoxne neskôr rozhodol o v poradí treťom návrhu sťažovateľky na priznanie oslobodenia, ktorým reagovala na uloženie poplatku za odvolanie. Tomuto návrhu súd vyhovel a oslobodenie od poplatku za odvolanie (4.096,- €) jej priznal. O oslobodení od poplatku za odpor, ktorý je trojnásobne vyšší (15.332,- €), však súd odmieta rozhodnúť, napriek tomu, že neskorším priznaním oslobodenia od nižšieho poplatku za odvolanie fakticky potvrdil, že majetková situácia sťažovateľky odôvodňuje priznanie oslobodenia aj od poplatku za odpor.

Podotýkam, že medzi prvou a druhou žiadosťou sťažovateľky uplynulo 5 rokov, takže je určite nejde o žiadosť, ktorá by bola zjavne neopodstatnená, predčasná a iba zneužívajúca právo požiadať o oslobodenie od súdnych poplatkov...“.

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej argumentuje takto:

«Súd teda môže znovu konať vo veci žiadosti sťažovateľky o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, aj vtedy, ak došlo k zmene pomerov účastníka konania alebo ak pomery účastníka sú iné, než z akých súd vychádzal. Pokiaľ oslobodenie pôvodne priznané nebolo a majetkové pomery účastníka sa zmenili k horšiemu, je zmena takého rozhodnutia nielen možná, ale aj nutná a žiaduca v záujme ochrany práva účastníka na súdnu ochranu.

Podľa rozhodnutia NS SR sp. zn.: 3 Obdo 51/2008: „Totožnosť predmetu konania je daná vtedy, ak ten istý nárok alebo stav, vymedzený žalobným petitom vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, ktorými bol už uplatnený (z rovnakého stavu). Právoplatné rozhodnutie súdu tvorí prekážku rozsúdenej veci však iba v takom rozsahu, o ktorom bolo súdom už právoplatne rozhodnuté.“

Rozhodnutie o priznaní/nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov zakladá prekážku rozhodnutej veci iba v prípade, ak súd pri priznaní/nepriznaní oslobodenia vychádzal zo správne zistených pomerov účastníka a tieto sa neskôr nezmenili. U sťažovateľky však k zmene pomerov došlo...

Inštitút oslobodenia od súdnych poplatkov má zabezpečiť, že pre nikoho nebude jeho bezmajetnosť predstavovať prekážku prístupu k spravodlivosti. Priznanie oslobodenia nie je veľkorysým dobrodením štátu, ale nevyhnutným korektívom štátom uloženej poplatkovej povinnosti, ktorá svojimi dôsledkami môže predstavovať bariéru prístupu k spravodlivosti pre menej majetných. V súlade s uvedeným teda pri rozhodovaní o priznaní oslobodenia má

súd posudzovať výlučne to, či aktuálne majetkové pomery dovoľujú účastníkovi konania zaplatiť súdny poplatok.

Sťažovateľka okrem zmeny svojich majetkových pomerov, ktorá spočívala v tom, že potenciálna pohľadávka vo výške 5.840,67 €, ktorou odôvodňoval súd zamietnutie prvej žiadosti o oslobodenie, nebola sťažovateľke nakoniec priznaná. V rozpore s očakávaniami súdu tak táto pohľadávka nemôže poslúžiť ako zdroj prostriedkov na zaplatenie súdneho poplatku. Nechávam teraz bokom otázku, či ešte neuspokojená pohľadávka môže slúžiť na úhradu súdneho poplatku a teda či je dôvodom na nepriznanie oslobodenia.

Sťažovateľka tiež veľmi logicky poukazovala na skutočnosť, že jej bezmajetnosť bola nad akúkoľvek pochybnosť preukázaná výkonom rozhodnutia o jej poplatkovej povinnosti Justičnou pokladnicou. Výkonom rozhodnutia sa poplatok nepodarilo uspokojiť, ale tento prebieha dodnes zrážkami z dôchodku, obdobne ako keby si sťažovateľka zobrala pôžičku, ktorú nie je schopná splácať. Domnelá pohľadávka sťažovateľky, ktorá bola hlavným dôvodom pre prvotné nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, nemohla ani v rámci výkonu rozhodnutia poslúžiť na uspokojenie súdneho poplatku, čím bola nad akúkoľvek pochybnosť potvrdená bezmajetnosť sťažovateľky a danosť dôvodov pre oslobodenie od súdnych poplatkov.

Účelom a zmyslom inštitútu oslobodenia od súdnych poplatkov je zamedziť sociálnej a majetkovej likvidácii účastníka konania v dôsledku využitia jeho ústavného práva na súdnu ochranu a s tým spojenou povinnosťou platiť súdne poplatky. Ak by súd nebral na uvedené zreteľ, ale by vynucoval splnenie poplatkovej povinnosti aj od účastníka, ktorého majetkové pomery zaplatenie súdneho poplatku neumožňujú, správal by sa ako úžerník vymáhajúci pohľadávku, ktorej vzniku sa dlžník vzhľadom na svoju tiesnivú situáciu fakticky vyhnúť nemohol, pričom by tak konal aj za cenu, že svoju obeť uvrhne do úplnej biedy. Takéto správanie by nebolo v súlade s poslaním súdu ako ochrancu spravodlivosti, ale súd by sa stal nástrojom pomsty a zlomyseľnosti.

Voči sťažovateľke bol pritom uplatnený nárok v značnej výške, ktorý považuje za neoprávnený, pričom platobným rozkazom bola zaviazaná k jeho zaplateniu bez možnosti vyjadriť sa k oprávnenosti nároku a predkladať dôkazy. Na plné využitie svojich procesných práv preto musela podať proti platobnému rozkazu odpor. Pokiaľ je bránenie sa nároku

spojené s uvalením veľkého finančného bremena spočívajúceho v súdnom poplatku za odpor, nastáva situácia porušovania práva na súdnu ochranu.

Judikatúra ESLP sa pritom k otázke súdnych poplatkov stavia úplne jednoznačne - tieto sú prípustné, nesmú však s ohľadom na majetkové pomery predstavovať pre účastníka konania ťažké finančné bremeno. Osobitne prísne ESLP posudzuje poplatky, ktoré primárne slúžia ako príjem štátneho rozpočtu a nie na úhradu nákladov konania (Podbielsku a PPU proti Poľsku, FC Mretebi proti Gruzínsku). Presne takýto poplatok pritom bol vyrubený sťažovateľke, keďže suma 15.332,- € mnohonásobne presahuje akékoľvek rozumné náklady konania.

ESLP pritom vo veci Ilic proti Rumunsku posúdil ako neprimerané súdne poplatky vo výške 4.512.000,- lei (žaloba) a 2.256.000,- lei (odvolanie) za situácie, keď účastník konania má mesačný dôchodok 1.200.000,- lei. Sťažovateľka má dôchodok 358,30 € a je od nej vymáhaný poplatok 15.332,- €, čo predstavuje extrémnu nespravodlivosť.

Za danej situácie je doslova šokujúcou ignorancia návrhu sťažovateľky na priznanie oslobodenia od súdneho poplatku podaného z dôvodu zmeny pomerov, pričom sťažovateľka je zjavne v tiesnivej majetkovej situácii...

Od podania návrhu na oslobodenie od súdneho poplatku uplynuli 2 roky, napriek tomu nebolo do dnešného dňa o návrhu sťažovateľky rozhodnuté. Takáto dĺžka konania má sama o sebe za následok porušenie práva sťažovateľky na rozhodnutie jej veci bez prieťahov.

Súd je v predmetnej veci stále nečinný, keďže doposiaľ nerozhodol. Súd uznesením zo dňa 28. 06. 2013 rozhodol, iba o ďalšom, v poradí treťom, návrhu sťažovateľky na priznanie oslobodenia tak, že ju oslobodil od poplatku za odvolanie, ktorý je trojnásobne nižší ako poplatok za odpor, čím potvrdil, že majetková situácia sťažovateľky odôvodňuje priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. O oslobodení od poplatku za odpor však napriek tomu súd zjavne odmieta rozhodnúť.

Dĺžku nečinnosti neodôvodňuje ani právna, či skutková zložitosť veci.

Sťažovateľka sa domáhala odstránenia nečinnosti súdu sťažnosťou na prieťahy doručenou dňa 08. 07. 2013. Iné prostriedky nápravy k dispozícii nemá, ak možno vôbec sťažnosť predsedovi súdu považovať za účinný prostriedok nápravy.»

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd jej sťažnosť prijal na ďalšie konanie a následne nálezom takto rozhodol:

„1. Právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 34 Cbi/31/2009 pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľky zo dňa 22. 06. 2012 na priznanie oslobodenia do súdnych poplatkov porušené bolo.

2. Sťažovateľke priznáva primerané finančné zadost'učinenie vo výške 6.000,- €, ktoré je povinný vyplatiť Krajský súd v Banskej Bystrici.

3. Krajskému súdu v Banskej Bystrici prikazuje konať bez prieťahov o návrhu sťažovateľky zo dňa 22. 06. 2012 na priznanie oslobodenia do súdnych poplatkov.

4. Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný nahradiť sťažovateľke trovy právneho zastúpenia k rukám advokáta do 30 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

Sťažovateľka sa domáha aj priznania primeraného finančného zadost'učinenia, čo odôvodňuje takto:

„Vzhľadom na predmet konania, tiesnivú majetkovú a životnú situáciu sťažovateľky, do ktorej sa dostala práve v dôsledku vymáhania súdneho poplatku, celkovú dobu konania, nečinnosť súdu a správanie sťažovateľky, ktorá k prieťahom neprispela, považuje sťažovateľka za primerané finančné zadost'učinenie za utrpenú ujmu na jej základnom práve sumu 6.000,- €.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 34 Cbi 31/2009 v súvislosti s rozhodovaním o návrhu na priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov z 22. júna 2012

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Sťažovateľka v sťažnosti namieta, že o jej opätovnom návrhu na priznanie oslobodenia od platenia súdneho poplatku z 22. júna 2012 za odpor podaný 30. marca 2007 proti platobnému rozkazu vydanému okresným súdom 16. marca 2007, ktorý odôvodnila zmenou jej majetkových pomerov, krajský súd nerozhodol, pričom len „*prípísom zo dňa 26. 10. 2010 (správne má byť 26. 10. 2012, pozn.) oznámil sťažovateľke, že o jej žiadosti nerozhodne z dôvodu predchádzajúceho zamietnutia žiadosti v roku 2008, čo má zakladať prekážku rozhodnutej veci. OSP predovšetkým neumožňuje vybaviť žiadosť o oslobodenie tak, že o nej súd vôbec nerozhodne. Pri každej podanej žiadosti o oslobodenie musí súd*

skúmať, či prišlo alebo neprišlo k zmene pomerov na strane účastníka, resp. či pomery, z ktorých vychádzal súd pri predchádzajúcom rozhodnutí boli zistené správne. Výsledkom takéhoto procesného postupu môže byť buď rozhodnutie o priznaní alebo o nepriznaní oslobodenia.“

V súvislosti s predbežným prerokovaním sťažnosti ústavný súd zo spisovej dokumentácie krajského súdu zistil nasledovné:

Navrhovateľ sa žalobou doručenou okresnému súdu 18. septembra 2006 domáhal proti sťažovateľke zaplata sumy 188 577,72 € s príslušenstvom. Okresný súd platobným rozkazom zo 16. marca 2007 uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 7 698 225,63 Sk s príslušenstvom a nahradiť mu trovy konania.

Proti platobnému rozkazu vydanému okresným súdom 16. marca 2007 podala sťažovateľka 30. marca 2007 odpor. Okresný súd postúpil spis vzťahujúci sa na napadnuté konanie v súlade s § 104a ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z dôvodu, že nesúhlasil s postúpením spisu z krajského súdu. Najvyšší súd uznesením z 20. septembra 2007 rozhodol, že na konanie je vecne a miestne príslušný krajský súd, ktorý uznesením z 19. novembra 2007 uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odpor proti platobnému rozkazu vydanému okresným súdom 16. marca 2007.

Sťažovateľka návrhom z 3. decembra 2007 požiadala krajský súd o oslobodenie od platenia súdneho poplatku za podaný odpor, o ktorom krajský súd rozhodol uznesením sp. zn. 34 NcCb 21/2007 z 12. februára 2008 (ďalej len „uznesenie z 12. februára 2008 o nepriznaní oslobodenia za odpor“) tak, že sťažovateľke oslobodenie od platenia súdneho poplatku nepriznal.

Na základe sťažovateľkou podaného odvolania najvyšší súd uznesenie krajského súdu z 12. februára 2008 o nepriznaní oslobodenia od platenia súdneho poplatku za odpor potvrdil svojím uznesením sp. zn. 2 Obo 57/2008 z 25. júna 2008 (označené uznesenie nadobudlo právoplatnosť v spojení s prvostupňovým rozhodnutím 7. augusta 2008, pozn.).

Dňa 22. júna 2012 sťažovateľka doručila krajskému súdu opätovný návrh na priznanie oslobodenia od platenia súdneho poplatku za odpor proti platobnému rozkazu

okresného súdu zo 16. marca 2007, o ktorom krajský súd nerozhodol, pričom sťažovateľku o tomto informoval prípisom z 26. októbra 2012.

Dňa 3. augusta 2008 bola veci pridelená nová sp. zn. 34 Cbi 31/2009, pričom následne krajský súd o nej (vo veci samej) rozhodol rozsudkom sp. zn. 34 Cbi 31/2009 z 18. februára 2013 (ďalej len „rozsudok z 18. februára 2013“) tak, že sťažovateľke uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 68 281,70 € s príslušenstvom a vo zvyšnej časti žalobu zamietol.

Sťažovateľka podala proti rozsudku z 18. februára 2013 odvolanie, na základe čoho jej krajský súd uznesením č. k. 34 Cbi 31/2009-480 z 15. marca 2013 uložil povinnosť zaplatiť za podané odvolanie súdny poplatok.

Proti označenému uzneseniu krajského súdu sťažovateľka podala odvolanie a zároveň návrh na oslobodenie od povinnosti platiť súdne poplatky. O tomto návrhu krajský súd rozhodol tak, že uznesením č. k. 34 Cbi 31/2009-508 z 28. júna 2013 priznal sťažovateľke oslobodenie od platenia súdneho poplatku za podané odvolanie. Proti tomuto uzneseniu krajského súdu sťažovateľka podala 12. júla 2013 odvolanie, v ktorom namietala, že krajský súd nerozhodol o oslobodení od povinnosti platiť súdny poplatok za celé konanie, a to so spätnou účinnosťou, pričom navrhla, aby odvolací súd zmenil prvostupňové rozhodnutie tak, že sťažovateľke priznáva oslobodenie pre celé konanie so spätnou účinnosťou.

Najvyšší súd ako súd odvolací o odvolaniach sťažovateľky proti uzneseniu krajského súdu č. k. 34 Cbi 31/2009-508 z 28. júna 2013 a proti rozsudku krajského súdu z 18. februára 2013 rozhodol rozsudkom sp. zn. 5 Obo 32/2013 a sp. zn. 5 Obo 33/2013 z 20. marca 2014 tak, že rozsudok krajského súdu z 18. februára 2013 v časti, ktorou bola sťažovateľka zaviazaná zaplatiť žalobcovi sumu 68 281,70 € s príslušenstvom, potvrdil, vo zvyšku odvolanie sťažovateľky odmietol a uznesenie krajského súdu č. k. 34 Cbi 31/2009-508 z 28. júna 2013 potvrdil ako vecne správne.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 103/02, IV. ÚS 115/07, IV. ÚS 203/09).

Sťažovateľka v petite svojej sťažnosti označuje za porušovateľa svojich práv krajský súd a navrhuje, aby ústavný súd rozhodol, že jeho postupom v napadnutom konaní (nerozhodnutím o oslobodení od platenia súdneho poplatku za odpor podaný proti platobnému rozkazu okresného súdu zo 16. marca 2007) bolo porušené jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že v odvolaní doručenom krajskému súdu 12. júla 2013 proti jeho uzneseniu č. k. 34 Cbi 31/2009-508 z 28. júna 2013 sa sťažovateľka domáhala rozhodnutia o oslobodení od platenia súdnych poplatkov za celé konanie späťne (vrátane oslobodenia od platenia súdneho poplatku za odpor podaný proti platobnému rozkazu okresného súdu zo 16. marca 2007, pozn.).

Ústavný súd na základe uvedenej skutočnosti konštatuje, že sťažovateľka mala v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci právo namietať v rámci odvolacieho konania postup krajského súdu, ktorým tento nerozhodol podľa názoru sťažovateľky o jej návrhu o spätnom oslobodení od platenia súdnych poplatkov, teda aj o návrhu na oslobodenie od platenia súdneho poplatku za odpor proti platobnému rozkazu okresného súdu zo 16. marca 2007 (oslobodenia od platenia súdneho poplatku za odpor proti platobnému rozkazu okresného súdu zo 16. marca 2007 sa sťažovateľka domáhala aj návrhom z 22. júna 2012, pozn.), čo aj využila, pričom o jej odvolaní bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť v rámci odvolacieho konania vedeného pod

sp. zn. 5 Obo 32/2013 o námietke sťažovateľky týkajúcej sa (ne)rozhodovania krajského súdu o spätnom oslobodení od platenia súdneho poplatku za ňou podaný odpor vylučuje právomoc ústavného súdu.

Na základe uvedeného ústavný súd túto časť sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 34 Cbi 31/2009 v súvislosti s rozhodovaním o návrhu na priznanie oslobodenia do platenia súdnych poplatkov z 22. júna 2012

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Sťažovateľka v súvislosti s postupom krajského súdu v napadnutom konaní namieta, že tento o jej návrhu na oslobodenie od platenia súdneho poplatku z 22. júna 2012 nerozhodol, pričom „*Takáto dĺžka konania má sama o sebe za následok porušenie práva sťažovateľky na rozhodnutie jej veci bez prietáhov. Súd je v predmetnej veci stále nečinný, keďže doposiaľ nerozhodol. Súd uznesením zo dňa 28. 06. 2013 rozhodol, iba o ďalšom, v poradí treťom, návrhu sťažovateľky na priznanie oslobodenia tak, že ju oslobodil od poplatku za odvolanie, ktorý je trojnásobne nižší ako poplatok za odpor, čím potvrdil, že majetková situácia sťažovateľky odôvodňuje priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.*“.

O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie

ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

V nadväznosti na už uvádzané skutkové zistenia (pozri časť II.1 tohto uznesenia) ústavný súd považuje za potrebné poukázať na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je odstránenie stavu právnej neistoty, pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 10/98, I. ÚS 44/99, IV. ÚS 68/02), alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 86/08).

Podľa svojej ustálenej judikatúry (napr. II. ÚS 12/01, IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 205/03, I. ÚS 16/04) ústavný súd poskytuje ochranu základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a tiež právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v danom prípade krajským súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď bola sťažnosť doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť v zásade odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je totiž to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06).

V posudzovanej veci v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu (26. februára 2014, pozn.) krajský súd v napadnutom konaní už nemohol porušovať základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ani jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže v tom čase už v merite veci rozhodol rozsudkom sp. zn. 34 Cbi 31/2009 z 18. februára 2013 a rozhodol aj o návrhu sťažovateľky na priznanie oslobodenia od platenia súdneho poplatku (uznesenie krajského súdu č. k. 34 Cbi 31/2009-508 z 28. júna 2013, pozn.), pričom spis vzťahujúci sa na napadnuté konanie sa nachádzal na najvyššom súde na účely rozhodnutia o odvolaniach sťažovateľky proti označenému rozsudku krajského súdu a označenému uzneseniu krajského súdu. Spis vzťahujúci sa na napadnuté konanie vedené krajským súdom bol zaslaný najvyššiemu súdu na rozhodnutie o podaných odvolaniach 17. júla 2013.

S prihliadnutím na uvedené možno konštatovať, že krajský súd v čase podania sťažnosti ústavnému súdu už nemohol podniknúť žiadne zákonné kroky na odstránenie stavu právnej neistoty, pretože v danom čase bol už spis vzťahujúci sa na napadnuté konanie v dispozičnej sfére najvyššieho súdu na účely rozhodnutia o opravných prostriedkoch podaných sťažovateľkou [vrátane odvolania sťažovateľky proti uzneseniu krajského súdu č. k. 34 Cbi 31/2009-508 z 28. júna 2013, ktorým okrem iného namietala (ne)rozhodnutie krajského súdu o spätnom oslobodení od platenia súdneho poplatku za ňou podaný odpor].

Z uvedeného dôvodu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. IV. ÚS 219/03, II. ÚS 24/06).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. mája 2014

